

ارغون خان

درگستره جهانی، مردمان بیشماری با نام مارکوپولو، جهانگرد نامبردار آشنایی دارند. اما پنداشته میشود که از دوره حاکمیت خانهای مغولی، وسالیانی که مارکوپولو دل به مسافرت بست، زوایای ناشناخته بی نزد بسا از آنها برجای مانده باشد. همکار گرامی ما، انجیربرات فرهید متنی را زیر نام "ارغون خان" از زبان انگلیسی به فارسی دری برگردانده است که درین زمینه نکات جالب و دلچسپی را همراه دارد. اهالی کابل ناتھ.

انجیربراتعلی فرهید

برگردان از متن انگلیسی

ارغون خان چهارمین شاه امپراطوری منگول ایلخانی (۱۲۸۴ - ۱۲۹۱)، فرزند ابقاخان و مانند پدر، بودائی صادق (هم چنان طرفدار عیسوی) بود. وی مشهور است به فرستاده گان متعدد به اروپا، در یک کوشش نا موفق، برای تشکیل جبهه فرانکو - منگول، بر ضد مسلمان در سرزمین مقدس.

هم چنان همین ارغون بود که از کاکای بزرگ خود، قبایلی خان، تقاضای فرستادن یک عروس جدید کرده بود. هیأتی که کوکوچین Kuku tchin (نام عروس، مترجم) جوان را از مسیر آسیای مرکزی به جانب ارغون بدرقه میکرد، مطابق گزارشی، به عهده مارکوپولو بود. ارغون، پیش از آنکه کوکوچین به او برسد، فوت نمود. بنا براین به عوض اینکه با ارغون عروسی کند، با پسرش غازان عروسی کرد.

کتاب جامع التواریخ (سده ۱۴ م.) رشید الدین، تصویری را نشان میدهد که ارغون با فرزندش در بغل، در زیر چتر ایستاده؛ و پدرش ابقا خان در کنار او بالای اسب قرار دارد.

بیوگرافی

ارغون از خانم عیسوی ابقا خان، دوکوزخاتون، تولد شد. ارغون زن های زیادی داشت، دلخواه او بلوکان Buluqhan بود. او برای ارغون دو پسر بنام های غازان و اولجایتو تقدیم کرد، هر دو بعداً جانشین وی و اتفاقاً مسلمان شدند. قرار نظر مسیونر (مبلغ مسیحی، مترجم) دومنیکن ریکالدو مونترکو، ارغون اولجایتو را بعد از تولد به مثل یک عیسوی غسل تمهید داد، او را بنام پاپ نیکولاس چهارم، یاد کرد.

بهر صورت مردی بود دوست مسیحیان. یکی از خواهران ارغون، اولجلج Oljalh، به ازدواج شهزاده جیورجیا والکتنگ Walktang درآمد.

خانم ارغون بلکا خاتون بود که غازان را بدنیا آورد. رشید الدین، (اوائل سده ۱۴م)

ارغون بودیست بود، اما مانند اکثر منگولها در مقابل عقائد دیگران تسامح و بردباری زیاد نشان میداد. حتی اجازه میداد که مسلمانها در مورد خود به اساس قرآن قضاوت کنند.

وزیر مالیه اش، سا آد دوله Sa ad ad dawla یک یهودی بود. سا آد در احیای نظم در اداره حکومت ایلخانی موثر بود. بعضاً با تندى بر بی عدالتی های رهبران نظامی منگول اعتراض میکرد.

دعواها

حکومت ارغون نسبتاً آرام بود، دعوا های کمتری با همقطاران منگولی اش داشت. اومبارزات کوتاهی بر ضد خانات چغتای در خراسان کرد. در سالهای ۱۲۸۹ - ۱۲۹۰، مجبور شد با قیام سردار اویرات Oirat، بنام نوروز مقابله کند و او را به ترانسوکسونا (شهر سز) فرار دهد.

در ۱۲۸۸ و ۱۲۹۰، او دومرتبه قوای تجاوزی گولدن هورد Golden Horde را، تحت رهبری ثله بوگا Tulabuga، در ساحه قفقاز، عقب راند.

در دوران حکومت ارغون، ملوک های مصر تدریجاً نیروی خود

را در سوریه تقویه کردند، سلطان ملوک، قلاون Qalawun، منطقه جنگجویان صلیبی را دوباره گرفت، بعضی شان از قبیل تریپولی Tripoli، دولت های اجیر منگول ها بودند. ملوک ها قسمت شمالی استحکامات مارگات Margat را در ۱۲۸۵ تصرف کردند، لتکیا Lattakia را در ۱۲۸۷، و سقوط تریپولی را در ۱۲۸۹ تکمیل کردند.

رابطه با قدرت های مسیحی

ارغون یکی از زرده های طویل حکمران های منگول بود که تلاش کرد یک جبهه فرانکو منگول را با اروپائی ها، بر ضد دشمن مشترک شان، ملوک های مصر، تأسیس کند. ارغون حتی وعده کرد اگر یورشولیم تسخیر شود، غسل تمهید خواهد کرد. لاکن در اواخر قرن ۱۳، اروپای غربی در تضعیف جنگ صلیبی علاقه نداشت، هدف ارغون بصورت قطعی بی ثمر ماند.

اولین هیئت به جانب پاپ

در ۱۲۸۵، ارغون هیأتی همراه یک نامه به پاپ هونوریوس Honorius چهارم فرستاد. ترجمه لاتین آن نامه که در واتیکان نگاه داری شده، اشاره بدان میکند که جانب مسیحی را داشته و پیشنهاد تصاحب نظامی مشترک زمین های مسلمان ها را کرده بود.

"سر زمین مسلمانها، سوریه و مصر بین ما و شما قرار دارد، ما آنها را محاصره و خفه خواهیم کرد. ما قاصد هایی خواهیم فرستاد و از شما خواهش خواهیم کرد، یک لشکر به مصر بفرستید. به این قسم ما از یکطرف و شما از طرف دیگر میتوانیم با جنگجویان خوب آن مناطق را تصاحب کنیم. اجازه دهید توسط قاصد های مطمئن، این موضوع را بدانیم که چه وقت تحقق آنرا میخواهید. ما سرکینس ها Caracens را بکمک شاه، پاپ و خان بزرگ بیرون خواهیم راند"

هیئت دوم به شاه فلیب وادوارد

قرار معلوم بدون اخذ جواب، ارغون هیئت دیگری بسر کردگی راهب چینی، ربان بار زوما Raban Bar Sauma، در ۱۲۸۷، بجانب حکام اروپا فرستاد، منظورش تشکیل یک جبهه نظامی برای جنگ با مسلمانها در شرق میانه و گرفتن شهر یروشلم بود. جوابها مثبت اما واضح نبودند. زوما در ۱۲۸۸ با یک مکتوب قبولی از نزد پاپ نیکولاس چهارم، ادوارد اول از انگلستان و فلیب چهارم از فرانسه برگشت.

هیئت سوم

در ۱۲۸۹، ارغون هیئت سومی را که یکی از اعضای گینوسه بوده و بنام بسکارل دی غیزلفه یاد شده و در فارس سکونت اختیار کرده بود، به اروپا فرستاد. مقصد این هیأت این بود که تعیین کند، چه زمانی منگول ها و عیسوی ها عملیات خود را شروع کنند. ارغون عهده دار بود، به مجردیکه جنگجویان صلیبی از سنت - جین - دی آگری حرکت کنند، عساکر خودرا به آنطرف سوق دهد. بسکارل بین ۱۵ جولای و ۳۰ سپتمبر ۱۲۸۹ در روم، و در نوومبر - دسمبر ۱۲۸۹ در پاریس بود. او مکتوب جوابیه ارغون را برای فلیب لیبل با خود داشت که در آن وعده دادی شده بود، شهر یروشلم به عیسویها داده خواهد شد، و نیز تعیین تاریخ تعرض از زمستان ۱۲۹۰ و یا بهار ۱۲۹۱ سوال شده بود.

"تحت قدرت لایزال آسمان، پیام خان بزرگ ارغون به شاه فرانسه :

من مطلب پیشنهادی شمارا که توسط سفیر ما سایمر سگورا (بارزوما) فرستاده اید که میگوید، اگر جنگجویان ایلخان ها به مصر حمله کنند، شما آنها را پشتی بانی خواهید کرد میپذیرم. ماکمک خودرا بشما با رفتن در آنجا، در اخیر سال ببر (منظور ۱۲۹۰ است) خواهیم رساند، در ابتدای بهار در دمشق قرار خواهیم گرفت.

شما جنگجویان خودرا، همانطوریکه وعده کرده اید برای تصرف مصر میفرستید، به تقدیر آسمان بعدا من یروشلم را به شما واگذار خواهم کرد. اگر یکی از جنگ جویان ما دیر تر از موعد تعیین شده برسد، همه کار بیهوده بوده ویکسی فایده یی ندارد. اگر نگران هستید احساسات تانرا بما بگوئید. من هم خیلی مانل به پذیرش نمونه هائی از ارزش های فرانسه هستم.

من اینرا توسط مایکرل بشما فرستاده میگویم : همه از قدرت آسمانی وبزرگی شاه باخبر خواهند شد. این مکتوب در ششم اوائل تابستان سال گاومیش در هو اندلن نوشته شده بود."

نامه ارغون به فلیب چهارم. ۱۲۸۹. آرشیف ملی فرانسه.

بسکارلو هم چنام یادداشتهایی باخود حمل میکرد که در آن گفته شده بود، حکمران منگول، تمام اشیای ضروری را برای جنگجویان صلیبی بشمول ۳۰۰۰۰ اسپ آماده خواهد کرد. بسکارل بعد به انگلستان رفت که اطلاعیه ارغون را به شاه ادوارد اول برساند. او به لندن در ۵ جنوری ۱۲۹۰ رسید. جوابیه ادوارد که ثبت شده است، جوابیه تشویق کننده به پروژه بود لکن در قسمت عملی آن طفره رفته و به پاپ ارجاع کرده بود.

تشکیل قوای بحری تعرضی

در ۱۲۹۰، ارغون شروع به پروگرام کشتی سازی در بغداد کرد، بقصد داشتن گالی (کشتی قدیم، مترجم) های جنگی تا تجارت ملوک را در دریای سرخ مزاحمت کند. گنوسه یک دسته ۸۰۰ نفری از نجار و ملاح را برای کمک به ساختن کشتی فرستاد. یک قوه از اربلاتیر هم فرستاد، لکن شرکت بر زمین نشست، و قتیکه حکومت گنوسه بطورقطعی این پروژه را انکار کرد و یک جنگ داخلی در خلیج فارس در بندر بصره بین گینوسی ها (بین گولفه و فامیل گیلین) بروز کرد.

هیئت چهارم

ارغون یک هیئت چهارم به محکمه اروپا، در ۱۲۹۰، برهبری اندریو زاگان (یا چاگان) که توسط بکارل از گیزلفه و یک مسیح بنام سحادین هدایت میشد، فرستاد.

در اگست ۱۲۹۱، پاپ نیکولاس یک مکتوب به ارغون فرستاده و او را از پلان ادوارد اول آگاه ساخت، من بجنگ صلیبی رفته و سر زمین مقدس را دباره تصرف میکنم، اظهار کنم اینکه جنگ صلیبی فقط به کمک بازوی قدرتمند منگول موفق شده میتواند. نیکولاس به تکرار از جنگ صلیبی با منگول ها صحبت میکرد و از ارغون خواهش کرد غسل تمهید کرده و بر ضد ملوک لشکر کشی کند. لکن ارغون خود در ۱۰ مارچ ۱۲۹۱ فوت کرد، و با فوت نیکولای چهارم در ۱۲۹۲، تلاش مشترک شان خاتمه یافت.

ادوارد اول، در ۱۲۹۲ سفیری بنام گوفری د لانکی بجانب جانشین ارغون، گایخاتو، فرستاد لکن تماس بیشتر با غازان، پسر ارغون، صورت گرفت.

طبق نظر تاریخ نویس استفان رنسايمن Stevan Runciman، " اگر جبههٔ منگول تشکیل شده می‌توانست ، وصادقانه توسط غرب عملی میشد، موجودیت اوترمر Outremer دوام میکرد. ملوک ها عقب زده شده، و شاید نابود میشد: الخانات ایران بحیث قدرت دوست عیسوی زنده می ماند .

وفات

ارغون در ۷ مارچ ۱۲۹۱ وفات کرد و برادرش گایخاتو Gaichatu جانشین او شد

مارکوپولو

موجودیت ارغون بود که مارکوپولو توانست بعد از ۲۳ سال غیابت دباره از چین به ونیس (ونیس شهری است درایتالیا، مترجم) بر گردد.

ارغون خانم دلخواه خود بولکان خاتون را از دست داد، از کاکای بزرگ و طرفدارش قوبلای خان تقاضا کرد که برایش یکی از وابستگان بولکان خاتون را به حیث عروس جدید بفرستد. انتخاب به کوکوچین (آبی ویا آسمانی) ۱۷ ساله افتاد. به مارکوپولو وظیفه داده شده که شاهزاده را از مسیر زمین و دریا همراهی کرده یک کشتی منگول را از طریق بحر هند به فارس هدایت کند، این سفر دوسال طول کشید.

منبع : ویکی پدیا (دانشنامهٔ آزاد)